

Trengselstiden

Sondre Midthun

Sent en kveld, da mørket hadde begynt å falle og jeg sto og tørket smuler av kjøkkenbenken, oppdaget jeg lys lenger borte på riksveien, det var de første syklene. Senere kom det flere av dem, noen med bare svakt opplyste dynamoer på styret, andre med kraftigere lys som kunne sees på flere hundre meters avstand. Det var flyktningene, skjønte jeg, og fylte noen plastflasker med vann og bar dem med meg ned til riksveien.

Jeg plasserte flaskene under fluktstolen og satte meg nederst i innkjørselen. Bare noen meter foran meg passerte syklene i puljer: 10-12 her, 2-3 der, andre ganger én og én. I håp om å bli sett i mørket, flyttet jeg meg nærmere veien, men ikke før han og hun kom gående, var det noen som oppdaget at jeg var der.

Nå sitter de på kjøkkenet. Han filer føttene hennes igjen. Å fjerne de gulaktige, steinharde klumpene på tåballene og tærne tar tid, selv om de har vært her lenge. De har begynt å behandle fotfilen som om det er deres egen, de går bare opp på badet og henter den uten å spørre først. Hvor mange ganger hadde jeg måttet stoppe dusjen, eller stige opp av badekaret, for å hente den andre steder i rommet eller huset? Jeg visste ikke, jeg hadde mistet tellingen for lengst, og for hver gang det hendte, irriterte jeg meg over dem. Men ettersom stillheten vedvarte mellom oss på kjøkkenet, og jeg betraktet dem, der de satt, hun med beina på knærne hans, han hektisk jobbende med fotfilen på føttene hennes, merket jeg at jeg lot meg plage mer av at de overså meg.

Absolutt ingenting ved dem tilsa at de hadde lagt merke til at jeg var der.

Skulle jeg bare si det først som sist, at jeg hadde sett dem dø?

Jeg reiste meg fra stolen og så ut av vinduet. Det var mørkt, men jeg visste hva nøyaktig hva som var der ute. Jeg kjente alt; alle forhøyninger, alle trær, alle knauser. I den retningen var Norge, i den andre Russland. Jeg kikket mot kjøkkenbordet igjen, stjålent. Intimiteten mellom dem gjorde stillheten mellom oss tyngre enn vanlig. Jeg måtte foreta meg noe. Gjøre et eller annet som tvang dem til å anerkjenne at jeg var der. Men hva? Hva kunne jeg gjøre som var vennlig og naturlig, og som ikke innebar at jeg måtte forlate rommet?

Rullatoren, tenkte jeg, jeg kunne gå for å hente den. Det tillot meg – uten at det ble påfallende – å fortsette å stirre på dem. Jeg gikk sakte over gulvet, så på henne. Det tykke, svarte håret som lå samlet nedover det ene

brystet. Øreringene, som hun hadde hatt på kvelden de kom, og som jeg var usikker på om hun hadde tatt av en eneste gang siden. Hun møtte ikke blikket mitt, hun hadde øynene lukket mens han filte, og jeg viste hvorfor: Det minnet henne om noe hun hadde vært utsatt for.

Jeg ble stående og tenke på hvor forbausende fort de hadde funnet seg til rette med alt – de lange dagene på hogstfeltet, plenklippingen, drivhuset, gulvstøpingen, snekringen, klesvasken, pukkleggingen i innkjørselen – det litt utrivelige og ukomfortable med å måtte sove på sementgulvet i kjelleren: Alt hadde gått uten problemer av noe slag. Men nå som han igjen var i gang med å file føttene hennes, det var andre gang på kort tid, følte jeg at de på nytt vurderte å dra, at det var et spørsmål om tid før de ville si at de hadde bestemt seg for å sette kursen mot Norge, den veien de hele tiden hadde tenkt seg.

– Are you ... do you get the hard skin away? spurte jeg, og pekte på føttene hennes.

Han så på meg med usikkerhet.

– Yes, I think, sa han.

– Ok, sa jeg.

Stille.

På ny kjente jeg meg dratt mellom ømheten for dem, og det desperate i situasjonen. Så mye enklere det var å prate da de hadde lus! Da fikk jeg kamme håret deres, da var det ingenting kunstig ved å – i den felles forventningen om at de små, svarte prikkene skulle våkne til liv – sitte sammen og stirre på det jeg kakket av kammen!

For første gang siden de kom, kjente jeg meg brukt. Gledet de seg ikke lenger over å jobbe her, hos meg? Den som ene og alene hadde æren for at de ikke allerede var sendt tilbake, var jeg. Vent til situasjonen på grensen ble roligere, hadde jeg sagt. Bli her til ting har roet seg, til en ordentlig behandling kan regnes med, var rådet jeg hadde gitt dem.

De hadde tydeligvis glemt at mange av de de kom med, allerede var sendt tilbake!

Jeg lente meg over rullatoren og begynte å gå over gulvet. At jeg gikk unaturlig sakte dreit jeg i, og da jeg nærmet meg dem, merket jeg at jeg på nytt angret på at jeg lot dem presentere seg for meg da vi først møttes, at jeg – som et bevis på at jeg visste hva som ventet dem i Norge – ikke sa at jeg allerede visste navnene deres.

Sa jeg noe nå, kom det bare til å fremstå desperat og løgnaktig. Fortalte jeg at jeg hadde sett dem før de kom, ville de se på meg som noe latterlig.

Jeg snudde rullatoren og satte meg på hvilebrettet. Så nære, en halv meter, hadde vi ikke vært hverandre på lenge.

Ingen sa noe.

Han fortsatte å file.

– Do you know what ...? We can clean the other rooms, okay?
No more sleeping in the basement. You can sleep there instead, sa jeg.
– On the loft, la jeg til, og nikket opp mot taket.

De så på meg, begge to, men takknemligheten i smilene deres var påtatt – det spilte ingen rolle, de hadde bestemt seg for å dra.

Jeg kikket ned i badebaljen hun hadde føttene i. Små, larveaktige biter av hud fløt rundt i grønnsåpevannet. Det tynne gullkjedet rundt ankelen hennes som plutselig fikk det til å banke i meg.

Javel! Så det var sånn det skulle bli. Nå som avgjørelsen om å dra tydeligvis var tatt, hadde jeg ingenting å tape på å si det som det var. Jeg kunne si det rett frem: Jeg frarådet dem å reise til Norge fordi jeg, lenge før de kom ruslende langs riksveien, hadde sett noen stue dem inn i en campingvogn og tenne på.

Innslaget på Dagsrevyen, oppslagene i avisene – absolutt alt hadde jeg sett!

Så gjør hva dere vil, men reis for all del ikke til Øvre-Pasvik camping!

Det kunne jeg si, men jeg gjorde det ikke. Så snart jeg ville begynne, stoppet det opp. Jeg gikk ut i yttergangen og ble stående der i villrede. Jeg tenkte på vaskehjelpen jeg hadde sagt opp, de to skogsarbeiderne som var permittert og allerede hadde flyttet, snøbrøyteavtalen som var avsluttet, stillheten i huset før de hadde kommet.

Like etterpå dukket de opp bak meg, begge to. Han tok et skritt frem, ga meg fotfilen, men fordi han ble stående for langt unna, ble han nødt til å lene seg unaturlig langt frem for å få den overlevert.

Som om han bukket, tenkte jeg, idet jeg mottok den. Blikket hans, som igjen sa at de var takknemlige for lånet, fikk meg til å føle meg dum for hardheten jeg hadde møtt dem med de siste timene.

Han kremtet og sa at de hadde noe å fortelle meg. Han smilte, før han pekte på magen hennes.

– Pregnant, sa han. - Baby.

Jeg møtte blikket hennes. Hun smilte raskt, forventningsfullt til hvordan jeg skulle motta nyheten før hun, idet han vendte seg mot henne igjen, gikk tilbake til å betrakte meg med den samme nøytraliteten hun alltid gjorde da han var i nærheten.

Sondre Midthun (f. 1986) er forfatter og har jobbet som journalist i blant annet Dagbladet og Klassekampen. Han debuterte i 2011 med romanen Kom aldri nærmere. Hans siste bok er romanen Farvel til alt dét, utgitt våren 2016. Han kommer fra Ørnes i Nordland og bor i Oslo.